

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri post. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v soboto, 12. marca 1932.

Štev. 31.

Znižanje davčnih dajatev

V svoji deklaraciji je kraljevska vlada med drugimi nalogami, katere ima Narodna skupščina, navedla tudi revizijo našega davčnega sistema. Vprašanje te revizije postaja od dne do dne aktualnejše. Narodna skupščina je že spravila pod streho državni proračun v obliki, v kateri omogoča tudi znižanje javnih dajatev.

Uverjeni smo, da so znižanju javnih dajatev postavljene gotove meje. Preko noči se ne da zameniti, odnosno izdatnejše znižati raznih dajatev, ki globoko režejo v naše gospodarstvo ravno v sedanjih kritičnih časih, ko je plačilna zmožnost gospodarstva po sili razmer dospela na nivo, na katerem dvojno občuti vsako trdoto. Šo pa zopet dajatev, kojih olajšanje kljub ozko postavljenim mejam ne dopušča odlaganja.

Med dajatev te vrste spada v prvi vrsti naša pridobnina, ki po sedanjih izmeri ne vstreza načelom pravične razdelitve davčnih bremen. Pridobnina se po svojem ustroju precej tesno naslanja na dohodnino po prejšnjem zakonu o osebnih davkih, ki je bila pri nas tako osvražena in odpor proti nji tako enodušen, da je finančna uprava smatrala za umestno, da jo v novem izenačenju zakona izloči iz vrste naših neposrednih davkov.

S svojo sorodnostjo z dohodnino pa je pridobnina prevzela tudi slab glas, ki ga je imela dohodnina, posebno se, ker se ob uveljavljanju niso upoštevala načela, ki so splošno priznana v teoriji in v praksi.

V prvi vrsti pogrešamo pri pridobnini progresije v izdatnejši meri nego je uveljavljena v našem davčnem zakonu. Pri pridobnini se uveljavlja v pogledu osnovnega davka progresija samo v razvrstitvi davčnih objektov v skupine, ki vsekakor niso določa srečno izbrane. V okviru skupin pa je potem vsaka progresija izključena, vsled česar je izmera davka pač premalo prilagodena plačilni zmožnosti davkoplačevalcev. V tem pogledu imamo lepe vzgleda v inozemski zakonodaji, na katere bi se mogli nasloniti, da bi bilo breme

znosnejše. Ako vzamemo praktičen vzgled, vidimo, da plača vsak trgovec 10% osnovni davek ne glede na to, koliko znaša njegov čist dohodek, dasi pač nihče ne more tajiti, da je plačilna zmožnost malega trgovca, ki komaj ali večkrat niti toliko ne zasluži, da bi se skromno preživil, docela drugačna, kakor davkoplačevalca z milijonskim prometom in normalnim zaslužkom.

Za progresijo skrbi pri pridobnini dopolnilni davek, ki nadomešča prejšnjo dohodnino. Vendar pa se je pri tem prezrlo bistvo, to je davčni minimum.

Oba načela, to je načelo progresije in davčnega minimuma, izvirata iz enega in istega naravnega spoznanja, da more človek tem manj plačati, čim manj ima. Gospodarsko in pravstveno sta oba načela splošno priznana in opravičena.

Naše želje in zahteve gredo za tem, da se oboje v najizdatnejši meri upošteva pri reviziji naše pridobnine, če ne naenkrat, pa vsaj postopoma, ker priznavamo, da se morejo dajatev znižati samo v okviru možnosti, da dobi država vendar ono, kar potrebuje za pokritje najnujnejših potreb. V tem spoznanju bi nam bilo ustrezno, ako bi se v prvi etapi preuredila pridobnina tako, da bi se znižala vsaj za gospodarsko najšibkejšo, to je one davkoplačevalce, ki vsako dajatev najtrše občutijo. Možno bi bilo to na ta način, da bi se osnovni davek za male trgovce in male obrtnike primerno znižal, obenem naj bi se še opustili tudi dopolnilnega davka s tem, da bi se za pobiranje tega davka določil sedanjim razmeram primeren davčni minimum.

To je nekak minimalni program, minimalno, kar pričakujemo od napovedane davčne revizije. Trdno smo uverjeni, da bodo merodajni krogi uvideli, da je ne le zemljiški davek, temveč tudi pridobnina potrebna nujnega znižanja, posebno tam, kjer zadene gospodarsko najšibkejšega, ki v današnjih časih še bolj kakor kmet živi iz rok v usta.

Težave naše industrije

Narodni poslanec g. Ivan Mohorič je v diskusiji, ki se je vršila o proračunu ministrstva za trgovino in industrijo med drugim izjavil:

Če gledamo naše gospodarstvo skozi prizmo zunanje trgovine, potem vidimo, da se nahajamo že dolgo vrsto let v položaju, v katerem moramo sklepati neprestano nove, vedno slabše kompromise in se boriti s sistemom potencirane zaščite uvoza v druge države, zlasti v one, ki dominirajo v našem izvozu. To politiko izvajajo predvsem srednjeevropske države, ki so udeležene na našem izvozu skoro z dvema tretjinama, osvojile pa so si jo tudi velike industrijske države, ki hočejo postati avtarkične in ščitijo ne samo svojo industrijo, marveč tudi svoje poljedelstvo. Mi se nahajamo v gospodarski politiki v defenzivi in se moramo boriti proti vsakemu nadaljnjemu povišanju carin s strani industrijskih držav. Opaža se, da smo v tem pogledu v vedno večji negotovosti in da bodo potrebni odločni koraki s strani ministrstva za trgovino in industrijo.

Govornik se je nato obširno bavil z našo uvozno in izvozno politiko ter dokazoval, da so ugovori proti industriji neupravičeni. Opozarjal je na katastrofalni padec naše lesne industrije. Izvoz lesa je nazadoval v teku enega leta za nad eno milijardo. To nazadovanje se ne pozna tako zelo v Bosni in Hercegovini, kjer gre v glavnem za državne gozdove, kakor v drugih krajih, kjer so mali gozdni posestniki in kjer je na tisoče prebivalstva vezano na prodajo lesa. Posebno hudo se občuti lesna kriza v Dravski banovini, kjer je že danes nad 20.000 ljudi brez posla samo

zaradi popolnega zastoja v lesni industriji in trgovini. V tem pogledu se dosedaj ni zgodilo še nič uspešnega in bo naloga vlade, da v tej smeri energično intervenira in prouči možnost, kako bi se dvignil izvoz lesa.

Enako obupen pa je tudi položaj ostale industrije v Dravski banovini, ki spada med pasivne pokrajine in ne pridela dovolj žita za svojo prehrano. Pasivne pokrajine so navezane predvsem, ako ne izključno na industrijo. Značilen primer je radovljiški srez, ki se bi brez industrije ne mogel preživljati.

Nato je posl. Mohorič orisal katastrofalno stanje na Jesenicah, kjer je bilo s 1. marcem odpovedano 2300 delavcem, katerim preti nevarnost, da ostanejo s 15. marcem brez dela in zaslužka. To ne pomenja samo katastrofe za jeseniško delavstvo, marveč tudi za vse rudnike železa in za premogovnike. Jeseniška podjetja so letno rabila 15.000 ton sirovega železa in nad 60.000 ton premoga. Če bo na Jesenicah ustavljen obrat, bodo sledile nove redukcije v premogovnikih in v rudnikih železa.

Prav tako katastrofalen je tudi položaj steklarske industrije, saj so vse tovarne stekla ustavile delo in je nad 2000 delavcev ostalo na cesti. Tudi položaj tekstilne industrije ni prav nič rožnat, kakor se splošno misli. V Leskovcu je bilo baš te dni odpuščenih 2000 delavcev.

Govornik je zaključil svoja izvajanja z izjavo, da mora kreniti naša celokupna trgovinska in gospodarska politika na nova pota, ki bodo računala z novo gospodarsko politiko v ostalem svetu.

Kriza srednjeevropskega lesnega trga

Gospodarska kriza in zastoj v industrijah, ki predelujejo les, se na srednjeevropskem lesnem trgu posebno dobro poznata. Cene so padle za približno 40 odstotkov napram normalni; padec domačega konsuma v nekaterih industrijskih državah in njih eksporta je dovedel deloma do 50-odstotne omejitve v sekanju lesa. Lesni promet je najbolj oviran po meddržavnih zaporah. Kontingentacije omejujejo eksport in obratovanje žag. K temu so prišli v zadnjem času še anormalni devizni predpisi in klinični dogovori, ki promet še prav posebno otežkočajo.

Ta neugodni položaj na srednjeevropskem lesnem trgu je poostren še po nadaljnjem prodiranju ruskega lesa v Anglijo, Italijo, Nemčijo in Zahodno Evropo. Opustitev zlatega standarda v Angliji, ki so ji morale slediti skandinavske lesne države, je prinesla na srednjeevropski lesni trg zmedo, ki še danes ni odpravljena. Za ocenjevanje srednjeevropskega lesnega trga je važna odjemalna moč Anglije, ki je bila lani za približno 30 odstotkov manjša kot leta 1930. In sedaj je sklenila Anglija z Rusi dobavo 450.000 standardov rezanega lesa (to je 2.100.000 kub. metrov), in sicer po nižji ceni kot je bila lanska. Pač pa je s tem velik del ruske produkcije rezanega lesa tudi že pod streho. V preteklem letu je prodala Rusija v inozemstvo ca 930.000 standardov rezanega lesa. Vsa letošnja produkcija vezanega lesa je prodana v Anglijo.

Na novo ustanovljeni lesni eksportni sindikat v Poljski je pričel svoje delovanje v posebno neugodnih razmerah. V preteklem letu je bil poljski izvoz lesa eden najslabših sploh in so bile zgube poljskih lesnih producentov zelo velike. V Rumuniji sta povzročila finančna kriza in nepopolni izvoz v Nemčijo, v zapadne evropske države in dežele ob Sredozemskem morju (ruska konkurenca) nazadovanje nekdanje tako mogočne rumunske lesne industrije.

Lesno gospodarstvo Jugoslavije je prav tako v znamenju stagnacije. Po vrednosti je bil lanski izvoz lesa za ca 30 odstotkov manjši kot leta 1930; samo izvoz železniških pražov je ostal na stari višini. Tudi češkoslovaški lesni industriji kriza ni prizanesla.

Avstrijsko lesno gospodarstvo trpi na prevelikih davkih. K temu pride še skoraj popolno prenehanje nekdanje tako cvetočega eksporta v Nemčijo; eksport rezanega lesa v Nemčijo je znašal n. pr. lani le še 6 odstotkov onega iz leta 1928. Kupčija z Italijo in Francijo se more vzdrževati le še s težkimi žrtvami v cenah. Švica se polagoma zapira proti vsakemu inozemskemu uvozu lesa. Kupčija Ogrske trpi vsled prisilnih deviznih naredb.

Kamorkoli v Srednji Evropi torej pogledamo, povsod vidimo isto sliko: padanje eksporta, padanje cen. Kdaj bo prišlo zboljšanje?

Elektrifikacijski problem v Dravski banovini

Predavanje prof. dr. techn. Milana Vidmarja v društvu »Merkur«, 10. marea 1932.

Rad sem se odzval prijaznemu vabilu gospoda predsednika dr. Windischerja, da vpletem v venec lepo uspeših predavanj društva »Merkur« tudi poročilo o elektrifikaciji v naši banovini. Zdelo se mi je, da se za to tehniško gospodarsko vprašanje zanima skoro vsa naša javnost, zdelo se mi je pa tudi, da je moja dolžnost opozoriti javnost na stvari, ki lahko postanejo usodepolne. Potrudil se bom opisati vprašanje preskrbe naše dežele s potrebno električno energijo kar se da preprosto in jasno, zavedam se pa težav, ki jih tak opis kopiči vsakemu predavatelju, tudi, če več let živi v problemu, tudi če je premislil vse možnosti in raziskal vse načrte in motive. Problem je pač nerazdružljivo vezan z elektrotehnično stroko, čeprav je predvsem narodno-gospodarskega značaja.

Napačno bi sodil, kdor bi pričakoval, da bo pravilno rešitev elektrifikacijskega problema prinesel elektroinženjer. Problem je širši. Na vse strani posega v gospodarstvo. Odvisen je od vseh ostalih panog našega narodnega gospodarstva. Odvisen je bil celo in v izdatni izmeri od politike.

Zdi se mi, da je najbolje pogledati, kako je elektrifikacijski problem nastal, kako se je razvijal, kako so mu rastle rešitve. Važno je, ugotoviti pred vsem vire, iz katerih je elektrifikacija črpala svoje sile. Vedeti je treba, kakšni so bili ti viri.

Marsikaj postane jasno, če pogledamo v zgodovino našega električnega gospodarstva. Marsikaj razumljivo. Napake se pokažejo, zasluge zableste. Iz zgodovine se vleče razvojna nit, iz zgodovine si moramo konstruirati smer v bodočnost. Če v zgodovini najdemo pogoške, bomo pravočasno še lahko popravili sedanjo razvojno smer.

Pred 20 leti je bil kranjski deželni odbor absoluten gospodar. Ne samo politični gospodar. Takratni vodilni moške so jasno videli, kako važna je gospodarska kontrola nad deželo. Politični nasprotniki so se jim utaborili po mestih. Proti tem nasprotnikom se je razvnel srdit boj.

Nedvomno je takratni deželni odbor z močno roko hotel gospodarsko okrepiti deželo, ko je začel z velikopotezno elektrifikacijo. Krivično bi bilo osporavati ta-

kratnim vodilnim deželnim politikom najboljšo voljo, koristiti z elektrifikacijo deželi. Prav gotovo pa je bil postranski motiv takratne elektrifikacije tudi gospodarski boj z opozicijskimi mesti, z Ljubljano pred vsem.

Vsaka velika akcija ima poleg vodilnih motivov tudi še nebroj postranskih. Drugače bi nikdar velika ne bila. Politični motivi predvojne elektrifikacije po mojem mnenju nekdanjemu deželnemu odboru nikakor niso v sramoto. Pojasnjujejo nam pa marsikaj, kar bi ostalo nerazumljivo za nepolitičnega inženjerja in za nepolitičnega gospodarja.

V tistih časih, neposredno pred svetovno vojno, je tehnika v prvi vrsti opozarjala na vodne sile kot vire električnega gospodarstva. Naša dežela je gorata. Dovolj ima vodnih sil. Ob Savi predvsem. Kranjski deželni odbor je zato pred vsem projektiral vrsto hidroelektričnih central ob Savi.

Za takratne čase bi bile savske elektrarne zadostovale. Sava je sicer zelo nestalna voda. Produkcija električne energije bi bila nekoliko nezanesljiva. Pa tudi na to težavo je prvi elektrifikacijski načrt v naši deželi mislil.

Ob Završnici pri Zirovnici je bila na razpolago vodna sila, ki je dovoljevala zbiranje vode v gorskih kotlinah. Pomožna centrala na Završnici bi tedaj v celotnem načrtu deželnega odbora prav lepo prevzela funkcijo rezervne naprave za savske elektrarne. Na Završnici nabrana voda bi priskočila na pomoč, čim bi v Savi vode primanjkovalo.

Pred svetovno vojno v deželi ni bilo elektraren, razen po mestih. Ljubljana se je preskrbovala sama z električno energijo in ojačiti si je hotela svoje električno gospodarstvo z malo hidrocentralo, ki bi jo z malenkostnimi stroški v teku regulacijskih del na strugi Ljubljanice postavila v samem mestu. Drugih pomembnih elektraren v vsi Sloveniji takrat ni bilo.

Samo politični motivi elektrifikacijske akcije kranjskega deželnega odbora pojasnjujejo težavo, ki jih je Ljubljana imela z ureditvijo pomožne hidrocentrale na Ljubljani. Noben pameten gospodar se te-

mu mestnemu načrtu ne bi mogel upirati. Mestno električno gospodarstvo bi na vsak način imelo veliko korist od te hidrocentrale. Upiral pa se je Kranjski deželni odbor, upiral samo iz političnih vzrokov.

Politični nasprotniki Kranjskega deželne odbora niso bili boljši. Z vsemi silami so se upirali elektrifikacijskemu načrtu, ki naj bi začel z zgradbo pomožne centrale na Zirovnici. Dokazovali so prav tako, da ta centrala ne bo uspela, kakor je Kranjski deželni odbor dokazoval, da pomožna centrala ob Ljubljani ne bo uspela. Politika se na žalost ne briga za pravo gospodarstvo, politikom v naših krajih so na žalost tehnično-gospodarske rešitve važnih problemov dostikrat bile malo važna stvar. Borba z nasprotnikom je zasenčila vse. Narod pa naj bi plačeval.

Vkljub boju je bila zgrajena pomožna centrala na Završnici kot prva centrala deželne električnice. Tako je izbruhnila svetovna vojna in zamorila vse. Utihihile so politične strasti, sredstev za velike programe ni bilo več.

Zatišje, ki ga je ustvarila v elektrifikacijskem problemu svetovna vojna, bi prav lahko rodilo temeljita teoretična razmotrivanja o pravilni gospodarski konstrukciji preskrbe vse naše dežele z električno energijo. Taka razmišljanja bi bila takrat in kesneje zelo potrebna in zelo važna. Marsikako razočaranje bi bilo lahko prihranjeno. Marsikaka pogreška bi bila preprečena že v naprej.

V zadnjih dveh desetletjih je v civiliziranem svetu električna energija postala življenjska potrebščina prav tako kakor hrana, kurivo, luč in obleka. Civiliziran človek ne more več živeti brez električne luči, brez električnega likalnika, kuhalnika, brez električnega motorja. V vsaki hiši, v vsakem stanovanju pomaga dandanes električna civiliziranemu Evropejcu pri vsakdanjem delu.

Jasno je, da danes električna energija ne more in ne sme biti več objekt trgovskih spekulacij in koristolovstva. Oblast ima dolžnost in pravico kontrolirati cene električne energije. Oblast mora prevzeti vodstvo elektrifikacije. Danes bolj kot kdaj prej.

Casi popolnega gospodarskega liberalizma so že zdavnaj minuli. Država posega povsod v narodno gospodarstvo, železnice so skoraj povsod poddržavljene, pošta, brzovoz in telefon so povsod v državnih rokah. Električno gospodarstvo je zrelo za poddržavljenje. Električno gospodarstvo pa je vendarle še premlado, da bi ga država mogla uspešno zagrabititi takoj. Spretnejši in podjetnejši privatni gospodarji bodo prej morali opraviti še obilo koristnega dela.

Tik pred svetovno vojno bi bila velikopotezna elektrifikacija Slovenije, v rokah oblasti, v rokah deželne odbora, prav lepo mogoča. Takrat ni bilo ovir, ker privatnih podjetnikov ni bilo. V tem tiči poglavitna težava elektrifikacijskega problema povsod.

Za narodnega gospodarja ne more biti dvoma, da je mogoč samo ali državni monopol, ali pa popolnoma prosto gospodarstvo. Država kot podjetnik ne more dobro gospodariti poleg privatnih konkurentov. Nemogoče razmere bi drugače nastale. Pa saj tudi nastajajo, ker v sedanjih zmedenih časih nihče ne misli na osnovna gospodarska načela.

Oblast lahko elektrificira deželo in kalkulira produkcijo električne energije, kakor hoče. Dovoljena ji je produkcijska izguba, ki jo krijejo davki, če elektrifikacija donša zadostne indirektno koristi deželi.

Cim pa je oblast podjetnik med podjetniki, morajo privatni podjetniki trpeti veliko škodo. Oblast nalaga davke na električno energijo. Oblast sili tedaj svoje konkurente, da ji krijejo poslovne izgube. Oblast je pri podeljevanju koncesij stranka in sodnik hkrati. Urejeno gospodarstvo takih razmer dolgo prenašati ne more.

Jasno sledi iz tega, da zakasnela javna elektrifikacija vedno stoji pred težkimi gospodarskimi problemi. Omejiti se mora na vodstvo produkcije električne energije, glavna njena naloga je, združevati privatne elektrarne v veliko harmonično celoto.

Nobena nesreča ni za deželo, če je privatno električno gospodarstvo že zasedlo s svojimi napravami velik del ozemlja. Vse v elektrotehniko kaže na kolektivno gospodarstvo. Tudi pri nas. Toda prehod od popolnoma prostega privatnega električnega gospodarstva do kolektivnega, prehod od privatne produkcije električne energije do državne, monopolne, je težak. Poseganje v privatno gospodarstvo je vedno

nevarna stvar, nepotrebno zadrževanje privatne podjetnosti pa je v težkih gospodarskih časih prav posebno škodljiva stvar.

Oblast, ki danes misli na elektrifikacijo dežele, mora brezpogojno najprej razčistiti osnovna gospodarska načela svoje akcije. Konstruiranje po načrtu, ki se lovi od dne do dne, mora škodovati javnosti. Demagoške fraze, nejasni pojmi, nezdravi koncepti, ne smejo najti prostora v tako važnem delu, kakor je elektrifikacija vse dežele.

(Dalje prihodnjč.)

Uvozniki živine (goved in prašičev) v Švici

V naslednjem navajamo naslove tvrdk, ki se zanimajo za uvoz živin v Švico: Bachmann Julius, Metzgermeister, Luzern. — Battegay & Co., Viehhandlung, Zurich. — Battegay Gebrüder, Viehhandlung, Luzern. — Bell. A. G. Gross-Schlachtung, Basel. — Bertsche G., Linsenbühlstrasse 37, St. Gallen. — Blanc David, boucherie & charcut., Montreux. — Blanchoug, ancien boucher, Vallorbe. — Bleibler H., Viehhandlung, Zurich. — Bloch Eugen, Viehhandlung, Basel. — Bühler, Metzgermeister, Yverdon. — Cattaneo Gebr. A. G., Dietikon. — Degoli Söhne, Viehhandlung, Zurich. — Dreifuss Götschel & Co., Viehhandlung, Basel. — Eiche Gust., Metzgerei, Basel. — Fey Ernst, Viehhandlung, St. Gallen. — Gantenbein Ernst, Viehhandlung, St. Gallen. — Gattiker J., Grossmetzgerei, Richterswil. — Gaudet Alb., commerce de bét., Genève. — Geisser Hans, Viehhandlung, St. Gallen. — Giacchino A., commerce de bét., Genève. — Giacchetti &

POLJSKO-JUGOSLAVENSKI GOSPODARSKI ODBOR V BEOGRADU

Poljsko-Jugoslavenski privredni komitet v Beogradu, Francuska ulica 14, je pričel svoje delovanje ter sprejema člane pod sledečimi pogoji: Vsaka interesirana tvrdka ali oseba mora poslati pismeno prijavo, da se vpiše kot član in se obveže, da bo plačala 240 Din članarine letno v treh obrokih. Poleg tega plača vsak član komiteta efektivne stroške za informacije o kreditni sposobnosti tvrdk, s katerimi namerava stopiti v trgovinske posle, ter poštino. Prijave sprejema tajništvo odbora, kateremu je pisati na gornji naslov.

***

ZASTOPSTVA BRAZILSKEGA »INSTYTUTA ZA KAVO«

Institut za kavo v San Paulu je uradna ustanova braziljske države, kateri namen je zastopati vse interese kavine produkcije tako doma kakor tudi v inozemstvu. Institut ima svoje zastopnike v vseh državah. Ti zastopniki imajo nalogo voditi evidenco o potrošnji, propagandi, zlorabah in razvoju trgovine kave, ne smejo pa sami sodelovati pri trgovskih transakcijah kave, razen v kolikor se ne tičejo te zastopstva.

Omenjeni institut je imenoval za take zastopnike v naši državi g. Tomo M. Popovića v Skoplju, a za ostalo državo gg. Ilijo in Ljubo S. Mihailovića iz Beograda.

Gospodarska kriza v posameznih industrijah

Vkljub vsem akcijam za zboljšanje gospodarskih razmer kriza nemoteno napreduje. Število pri OUZD-u v Ljubljani zavarovanih delavcev je padlo izpod stanja leta 1927, kar pomeni, da je industrijska delavnost nazadovala za več kot 5 let (1932 — 1927 = 5). Najmanj za toliko je nazadovala tudi poljedelstvo. Vsi stanovi tožijo nad gospodarskimi težavami. Stalno se stavlja vprašanja, katere industrije so najbolj prizadete in tako najbolj rabijo pomoči. Na taka vprašanja daje statistika OUZD-a najboljši odgovor — žalibog letno samo enkrat, t. j. ob priliki članskega štetja 30. junija. Ako bi imel OUZD moderne statistične stroje n. pr. sistema »Powers«, kateri nadomeščajo vsak posamezen nad 100 uradnikov, potem bi lahko OUZD dnevno poročal javnosti o stanju in kretanju vseh posameznih industrijskih panog. V zimskem času, ko počivajo sezonski obrati in je tako brezposelnost na vrhuncu, se občuti teža gospodarske krize najhujše. Na željo nekaterih delavskih in delodajalskih zastopnikov ter drugih interesentov je OUZD tudi letos izjemoma sestavil statistiko zaposlenosti v posameznih industrijah v zimskem času (po stanju 15. februarja) toda samo za večje obrate. Upoštevali so se samo obrati, kateri so

Frossard, commerce de bét., St. Triphon. — Grauwiler-Senn, Metzgermeister, Basel. — Gubler Söhne, Schweinehandlung, Winterthur. — Günzburger S. & Co. A. G., Viehhandlung, Basel. — Haller A., Viehhandlung, Albisrieden, Zurich. — Hefti Jacques, Viehhandlung, Glarus. — Heizmann Hans, Viehhandlung, Aadorf (Thurg.). — Hitz Alf., march de best., La Chaux-de-Fonds. — Hörler A., Viehhandlung, St. Margarethen. — Keller Alb., Viehhandlung, Albisrieden-Zurich. — Köchli A., Viehhandlung, Biel. — Kradolfer, Joh., Viehhandlung und Metzger, St. Gallen. — Kraft & Co., Viehhandlung, Wallisellen. — Lüthy J., Viehhandlung, Wil (St. Gallen). — Merz J., Grossmetzgerei, Zurich. — Moser Gebr., Metzgermeister, Schaffhausen. — Niedermann Gebr., Metzgermeister, Zurich I. — Pasore C., commerce de bét., Lausanne. — Pastore Louis, commerce de bét., Clarens. — Pulver Fritz & Söhne, Viehhandlung, Bern. — Reich Robert, Viehhandlung, Chur. — Schlup F., boucherie, Ouchy. — Schönholzer F., Viehhandlung, Köpplishaus-Amrisw. — Schüpfer A., Schweinehandlung, Sempach. — Sonderegger Alf. & Söhne, Balgach (St. Gallen). — Sottocasa Giacomo, macellaio, Lugano. — Steiner C., Metzgermeister, Göldau. — Suter Charles, boucherie, Montreux. — Veccio & Co., commerce de bét., Genève. — Wiedmer & Co., Viehhandlung, Basel. — Wixler A. & Co., Viehhandlung, Basel. — Wyler Jakob, Viehhandlung, Zurich. — Zindel (-Badrut) A., Viehhandlung, Maiefeld (Graub.). — Zuccone, frères march. de moutons, Colombier. — Bolliger R., Sekretär des Verbandes, Basel.

imeli 30. junija 1929 najmanj 50 zavarovanih delavcev. Absolutno precizna taka statistika seveda ni, ker se nanaša samo na en dan in še to samo na slabo tretino vseh zavarovanih delavcev. Vendar daje tudi taka statistika v celoti več ali manj zanesljivo sliko o sedanjem stanju posameznih industrij in njihovem razvoju v zadnjih dveh letih. Zanesljivost podatkov sledeče tabele moramo presojati po številu zastopanih obratov in delavcev.

Industrija	Število obratov		Število delavcev		Lanski padec v %
	15. II. 1932	15. II. 1931	15. II. 1932	15. II. 1931	
Gradba prevoz. sredstev	1	16	—	36	-69
Industr. kamena in zemlje	32	1381	-	1092	-44
Oblačilna industrija	7	357	-	268	-43
Kemična industrija	11	930	-	577	-38
Predelava usnja	6	612	-	302	-33
Tesarstvo in rezbarstvo	8	588	-	259	-31
Gradnja nad zemljo	44	896	-	319	-31
Gozdno žagarska industr.	39	1796	-	542	-23
Izdelovanje usnja	8	985	-	286	-23
Kovinska industrija	18	3097	-	699	-18
Industrija jedil in pijač	5	428	-	85	-17
Gradnja železnice, potovitd.	7	71	-	15	-17
Industrija tobaka	1	857	-	127	-13
Papirna industrija	11	1658	-	206	-12
Gostil., kavarn., prenoč.	3	132	-	10	-7
Tekstil. industrija	28	7298	-	292	-4
Grafična industrija	7	586	-	26	-4
Higijena	5	332	-	5	-1
Poljedelstvo	1	12	-	—	-37
Gledališča.	2	132	+	2	+2
Vod. centrale	2	257	+	7	+3
Drž. obrati	2	117	+	5	+4
Denar. zavodi	1	265	+	24	+10
Občin. obrati	1	161	+	34	+27
Javni promet	1	170	+	78	+85
Trgovina	1	34	+	16	+89
Skupaj	252	22.968	-	4980	-18

Padec celokupnega članstva OUZD-a znaša v zadnjem letu -14%, dočim znaša padec delavcev v velikih obratih -18% kakor kaže gornja tabela. Lansko leto je bila razlika teh odstotkov še mnogo večja: -4% napram -14%. Iz tega sledi, da je redukcija delavcev v velikih obratih (industrijah) večja nego v malih obratih (obrtih). Naglasiti pa moramo, da so tudi obrtniki letos zelo prizadeti po gospodarski krizi, ker se je odstotek reduciranih obrtnih delavcev letos zelo približal odstotku reduciranih industrijskih delavcev.

Po svetu

Narščanje brezposelnosti v Nemčiji se je ustavilo in bi se bilo še bolj, če bi zaradi predsedniških volitev gospodarstvo glede naročil ne bilo skrajno oprezno.

Mednarodni jekleni kartel javlja, da je izkazano kvotno prekoračenje v januarju z 832.000 tonami, od koje vsote pride 564 tisoč ton na Nemčijo.

Z nasadi tobaka v Avstriji bodo pričeli v tekočem letu. V preteklem letu je dala Avstrija za tobak in tobačne izdelke iz inozemstva 78.600.000 šilingov. Letošnji nasadi bodo seveda le poskusni.

Deficit v državnem gospodarstvu U. S. A. v mesecih julij 1931—februar 1932 je vsled manjših dohodkov in višjih izdatkov narasel na 1800 milijonov dolarjev, kar je šestkratni znesek odnosne dobe prejšnjega leta. Zlasti močno je padel dohodninski davek.

Borzni senzal in bankir Ettore Boggiano v Genovi je izginil, zapustivši obveznosti v znesku 40 milijonov lir. Polom Boggiana, ki je bil tudi z drugimi borzami Italije v živahnih poslovnih stikih, je posledica ponesrečenih spekulacij.

Produkcija ruske industrije v preteklem letu je bila s 27.138 milijoni rubljev za 21,7 odstotkov večja kot leto prej; prirastek je bil proračunjen na 45 odstotkov, dosti več kot je faktično bil.

Obrestno znižanje sta odredili Angleška in Danska banka, prva od 5 na 4, druga od 6 na 5%.

Obtok bankovcev v Češkoslovaški je bil 7. t. m. v znesku 6462 milijonov Kč krit v zlatu in devizah s 35,2%.

Tudi v Tripoliju je vzorčni sejem; traja od 8. t. m. noter do 5. maja.

Položaj na trgu jajec je v bistvu nespremenjen; obstoji mnenje, da bodo cene kljub Veliki noči nekoliko padle.

Racionalizacija in brezposelnost v mednarodni industriji porcelana. Pogajanja mednarodne industrije porcelana v zadnjih tednih so dovedla do znatnih racionalizacijskih ukrepov. S tem je sicer nastopilo na eni strani nekakšno pomirjenje, ki omogoča kvalitativno zboljšanje in pomenitev izdelkov, kar je za bodoči razvoj prodaje velikega pomena; na drugi strani je pa število brezposelnih zopet večje. V Češkoslovaški na primer je bilo število polno zaposlenih reducirano na ca 4700, ne polno zaposlenih na ca 4000, dočim je ca 8000 delavcev brez vsake zaposlitve.

Že v 24 urah barva, plesira in klobuke itd.

Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in ilka domače perilo

tovarna JOS. REICH

Angleški aluminij prvič v Nemčiji. V zgodovini nemškega kovinskega gospodarstva se je zgodilo sedaj prvič, da je bil importiran v Nemčijo angleški surovi aluminij. Čeprav je lanski aluminijev dogovor zagotovil posameznim članom zaščito cene in prodajnih trgov, vendar ni mogel preprečiti, da se je pojavil na nemškem trgu angleški aluminij z dumping-cenami. Sedaj obstoječa uvozna carina 25 mark za 100 kg ne nudi nemškemu producentom nobene zaščite, ker ponuja Anglija kljub tej carini 100 kg aluminija po 105 mark proti 160 markam v notranji nemški trgovini. Zato hočejo nemški producenti, da bi se uvozna carina še nadalje zvišala.

Prenehanje obratovanja žgalnic v Poljski? Poljski monopol špirta ima vsled velike nadprodukcije in vsled otežkočenih prodajnih možnosti sedaj zalogo ca 700.000 hektolitrov špirta, ki zamore kriti potrebo Poljske za približno dve leti. Načrt, naj bi se dosegla razbremenitev monopola s tem, da bi se zakonitim potom vpeljalo prisilno mešanje za tehniške namene, se vsled za to potrebnih in ne razpoložljivih denarnih sredstev ni dal izvršiti; zato razmotriva sedaj vlada načrt, da bi se za špirtovo kampanjo 1932-33 proglasili vsi nakupni kontingenti poljedelskih žgalnic za neveljavne. To pa ni nič drugega, kot da vse poljske žgalnice špirta prenehajo časno obratovati, s čimer bi bila dana možnost, da se monopol svojih zalog razmeroma znebi. — Kakor vemo, je v Poljski po možnosti vse kartelirano in monopolizirano, in ta proces se doslej še ni ustavil.

Še o branjevcih in drugih težavah trgovstva

Brežice, dne 10. III. 1932.

K članku v našem listu št. 29-32 »O branjevcih po novem obrtnem zakonu« bi si dovolil pripomniti naslednje: Dasi je bil avstrijski zakon o obrtnih zelo pomankljivi in v mnogem oziru nejasen, smo bili trgovci tu na Sp. Štajerju posebno ob Savi in Sotli precej edini v tolmačenju »trgovstva«, »branjerija« in »piljarstva« (tudi filar, filarka).

Po tem tolmačenju je »trgovec« po obsegu obrtnih pravic enak današnjemu trgovcu z mešanim blagom, ki sme vse prodajati, kar se sploh more prodati; tako so »trgovci« svoječasnno prodajali predmete, katere sme danes samo drogerija, kakor Semencynae nat. in cand., Succus liq., Aloe epatica in succotr. Bibergall, Rad. ingv., Rad. gal., vse spirituose, Melissen-geist, Hofmannsgeist, sploh vse spirituose in balzame odprto in v steklenicah. Pozneje se je ta pravica prenesla samo na lekarne in drogerije; zadnjih po deželi pa nismo imeli.

»Branjevc« (Greislerji) so bili enaki kramarjem z razliko, da so bili stalni in imeli samo blago domačega izdelka in pridelka, kakor metle, razna držala za domače orodje, motike, krampe, grablje, itd., pa tudi čebulo, česen, krompir, jajca in druge domače pridelke, seveda samo na drobno. Pojem »piljarjev (filar)« in njihov delokrog je obsegal nakup pšenice, rži, ječmena, koruze, ajde, fižola, krompirja, kuretine, jaje, i. p. in prodaji v predelanem stanju (moko, kašo); vse to so »filarke« vozile v Zagreb ob tržnih dneh sredo in soboto; bilo jih je v našem srezu okrog 20-30. V Zagrebu je bil štajerski krompir za precejšnjo razliko dražji od kranjskega ali hrvaškega. Tudi moka, kaša, in dr. so bili iskani in dobro plačani predmeti. Dasi je bilo potrebno zato velikega truda, so nekateri vendar dobro iz-

hajali, posebno trezni in resni »filarji«. Podpisani je v 90tih letih prodal tem »trgovcem« na vagone deželnih pridelkov. Tako je bil svoječasno Zagreb vir dobrih dohodkov za celi tukajšnji in sosednji srez (Kriško).

Takrat se ni vprašalo ne doma ne v Zagrebu, kaj voziš in prodajaš, ne koliko prodaj. Na tako kupčevanje ni bilo ne davka ne podeljene obrti. Po svetovni vojni se je pa Zagreb industrializiral, ter nam odvzel veliko delovnih moči, ki imajo v Zagrebu svoj zaslužek in pustijo tudi največji del istega v Zagrebu. Tukajšnji trgovci in obrtniki pa propadajo stalno in sigurno, tembolj, ker se notorično v dravski banovini plačujejo višji davki, kar je bilo že statistično dokazano.

Poleg tega nas je še osrečilo krošnjarstvo, ki je tako za trgovce kot konsumente prava nadloga, ker se jih ne moremo rešiti in se zdi, da imajo več veljave kakor relativno najvišje obdavčeni trgovci in obrtniki. Toda moč trgovcev je izžrpana in merodajni krogi bodo morali uvideti, da se eno panogo gospodarstva ne more izigravati na škodo druge, brez škode za državo.

Obrtni zakon, objavljen v »Službenem listu« št. 76 z dne 2. XII. 1931 se naslani v precejšnji meri na starega ter kaže precej hib in nedostatkov. Iz zgodovine je zadostno znano, da so vse države gospodarsko propadle, ko niso imele živahnije trgovske politike.

Podpisani je od 2. I. 1878 do danes nepretrogoma aktiven trgovec v poslu ter je razvoj in propadanje trgovine objektivno opazoval, tako da se mu ne more očitati neizkušenosti ali pretiranosti v trditvah. Upanje na zboljšanje nam je prinesel edino ekspozice ministra za trgovino in industrijo gospoda dr. Alberta Kramerja (vendar enkrat pravega moža na pravem mestu), kateri je nedvomno po našem dičnem poslancu in prvem pomočniku g. Ivanu Mohoriču pravilno informiran, krepko zgrabil za vajeti, brez katerih bi bila država i državljani gospodarsko potlačeni.

Ant. Umek.

Izpremembe:

Sedež: Ljubljana.

Besedilo: »Sladkor« družba z o. z.

Vpiše se poslovodja Verlič Josip, trgovec v Ljubljani, izbrise se pa poslovodja Lilleg Alojzij.

Deželno kot trgovinsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 20. februarja 1932.

Firm. 162 — Rg. C I 91/23.

Sedež: Ljubljana.

Besedilo: Tvoronica drož in špirta Makso Zaloker, družba z o. z. v Ljubljani.

Izbrise se poslovodja Zaloker Makso, vpiše pa poslovodkinja Zaloker Marija, žena posestnika, Vič-Glince, Tržaška cesta št. 8.

Deželno kot trgovinsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 13. februarja 1932.

Firm. 156 — Rg. C I 170/20.

Sedež: Maribor.

Besedilo: Podravska tiskarna, družba z omejeno zavezo.

Družbina pogodba z dne 9. aprila 1929., posl. št. 1424, se je izpremenila z notarskim zapisom (odstopno pogodbo) z dne 22. januarja 1932. posl. št. 865/32.

Za namestovanje so upravičeni poslovodje.

Izbrise se dosedanji poslovodja inž. Pahernik Franc, vpišejo pa novi poslovodje: 1. Kenda Franc, zadržni ravatelj v Mariboru, 2. Kristovec Ignac, posestnik v Podovi št. 41 in 3. Žunkovič Matej, posestnik sin v Podovi št. 1.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru,

dne 4. februarja 1932.

Firm. 73/32 — Rg. C II 52/5.

Sedež: Maribor.

Besedilo: »Kalond«, barve in laki, družba z omejeno zavezo.

Izbrise se dosedanji poslovodja Gogala Franc, vpiše pa se novi poslovodja Hraščelj Franc, podravnatelj tiskarne Sv. Cčila v Mariboru.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru,

dne 18. februarja 1932.

Firm. 117/32 — Rg. C II 41/7.

Sedež: Maribor.

Besedilo: Skladišče Berndorf I. Richter.

Obratni predmet: trgovina na debelo z izdelki tovarne Berndorf naslednja prememba: Obratni predmet: trgovina s kovinskimi in steklenimi izdelki ter gospodinjstvi potrebščinami.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru,

dne 18. februarja 1932.

Firm. 118/32 — Rg. A II 251/4.

Sedež: Maribor.

Besedilo: Prva mariborska tovarna metel in ščetk, Norbert Minibek, družba z omejeno zavezo.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru,

dne 18. februarja 1932.

Firm. 834/31 — Rg. C II 58/10.

Sedež: Mezgovci, srez Ptuj.

Besedilo: Joško Uršič.

Obratni predmet: Trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki.

Vstopila je družabnica Golčar Jožica, knjigovodkinja v Čakovcu.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru,

dne 11. februarja 1932.

Firm. 56/32 — Rg. A II 198/3.

Sedež: Ptuj.

Besedilo: Skrbinšek in Fijan, mesarska obrt, družba z omejeno zavezo.

Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo.

Likvidacijska firma: Skrbinšek in Fijan, mesarska obrt, družba z omejeno zavezo v likvidaciji.

Likvidatorja: Skrbinšek Jožef, mesar v Ptuj, in Fijan Rudolf, mesar na Bregu pri Ptuj.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru,

dne 18. februarja 1932.

Firm. 79/32 — Rg. C II 53/6.

Smotreni trgovci in industrijci čitajo vse dobavne razpise, ki jih redno prinaša naš list. Dobav potom javnih licitacij se more udeležiti vsak trgovec in vsak producent! Čitajte in ne opuščajte ugodnih poslovnih prilik, ki Vam jih nudijo udeležbe na javnih licitacijah!

Dobava-prodaja

Dobave. Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. marca t. l. ponudbe glede dobave 60 tisoč kg portland-cementa; do 25. marca t. l. pa glede dobave 180 m³ desk. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.) — Dne 30. marca t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku Uprave državnih monopolov v Beogradu licitacija glede dobave motvoza. (Predmetni pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.) — Dne 15. marca t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija glede dobave 3206 m³ drv. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.) — Prometno-komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. marca t. l. ponudbe glede dobave tiskovin. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.) — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 17. marca t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg tračnikov, 200 m gonilnih jermenov in 5000 kg plinskega olja. — Direkcija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 24. marca t. l. ponudbe glede dobave 600 kg masti za jamske vozičke. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 28. marca t. l. ponudbe glede dobave 1500 m jeklenih vrvi. — Direkcija državne železarne Vares sprejema do 30. marca t. l. ponudbe glede dobave azbestnih rokavic in predpasnikov. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobava mesa. Vršile se bodo naslednje licitacije glede dobave mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra t. l.: Dne 17. marca t. l. pri Komandi petrinjskega vojnega okruga v Petrinji; dne 19. marca t. l. pri Komandi mesta v Sisku in pri Komandi otočakega vojnega okruga v Otočacu; dne 21. marca t. l. pri Komandi mesta v Bihaču; dne 23. marca t. l. pri Komandi mesta v Gospiču in pri Komandi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjenih komandah.)

Dobave. Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. marca t. l. ponudbe glede dobave 1480 kg železa in 600 kg svinca. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.) — Direkcija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 24. marca t. l. ponudbe glede dobave 5 parov gumijastih rokavic in 200 m balatjermen. (Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobave mesa. Dne 21. marca t. l. se bo vršila pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra 1932. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.) — Ekonomski oddelek Ministrstva vojske in mornarice v Beogradu razpisuje licitacije za dobavo mesa vojaškim upravam za čas od 1. aprila do 30. septembra 1932, ki se bodo vršile dne 17., 19., 21. in 23. marca t. l. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Prodaja lubja. Direkcija šum kraljevine Jugoslavije v Ljubljani sprejema do 31. marca t. l. ponudbe glede prodaje smrekovega lubja. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Oddaja zakupa zemljišča in zgradbe bufeta na postaji Bileća se bo vršila potom ofertne licitacije dne 8. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, načrt in proračun pa pri isti direkciji.)

Oddaja zgradbe postajnega poslojja Rateče-Planica se bo vršila potom ofertne licitacije dne 15. aprila t. l. pri gradbenem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, načrti, proračuni in pogoji pa pri istem oddelku.)

Oddaja zakupa zemljišča in zgradbe bufeta na postaji Ugrinovići se bo vršila potom ofertne licitacije dne 23. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, načrt in proračun pa pri isti direkciji.)

Tržna poročila

Tržne cene v Mariboru, dne 1. marca 1932. 1 kg govejega mesa I. Din 10-12, II. 6-8, III. 4-6, jezika svežega 12-16, vampov 4-6, pljuč 4-6, ledvic 8-12, jeter 4-6, možganov 12-16, parkljev 4-5, vimena 4-5, loja 4-6. 1 kg teletine I Din 12-14, II. 6-8, jeter 12-16, pljuč 10 do 12. 1 kg prašičjega mesa Din 8-14, sala 10-15, čevne masti 6-10, pljuč 5-10, jeter 5-10, ledvic 12-16, glave 6-7, nog 6-7, slanine sveže 10-14, papricirane 14 do 20, prekajene 14-20, masti 14-18, prekajenega mesa 12-20, gnjati 18-24, prekajenih nog 5-7, prekajenega jezika 20-28, prekajene glave 7-12. 1 kg ovčjega mesa 8-10. 1 kg krakovskih klobas 12-30, debrecinskih 10-22, brunšviških 10-25, pariških 18-22, posebnih 15 do 22, safalad 15-22, hrenovk 16-22, kranjskih 25-28, 1 kom. prekajenih klobas 3-50-4-50, 1 kg mesenega sira 18-24, tlačenk 12-20, salame 47-80. 1 kg konjskega mesa I. 3, II. 2. 1 konjska koža 35-100, 1 kg goveje kože 5-50-6-50, teletje kože 9, svinjske kože 3-50, gornjega usnja 55-80, podplatov 35-56. 1 majhen piščanec 14-16, večji 25-32, 1 kokoš 25 do 35, raca 20-30, gos 50-60, puran 50 do 70, majhen domač zajec 7-10. 1 kg krapov 18-20, morskih rib 12-36, polenovk 12-24. 1 liter mleka 2-3, smetane 10-12, 1 kg surovega masla 24-32, čajnega masla 36-48, masla kuhanega 30, ementalskega sira 60-80, polementalskega 32-40, trapistnega 18-25, grojskega 20-25, tilskega sira 20-26, parmezana 80-100, sirčka 6-8, 1 jajce 0-60-1. Pijače: 1 liter vina novega 6-10, starega 12 do 24, črnega 9-14, piva 9, 1 steklenica piva 5-5-50, 1 sodček (25 l) 150, 1 liter žganja 25-30, ruma 36-56, sadjevca 3 do 4, 1 stekl. pokalice 1-75-2. Kruh: 1 kg belega kruha 4-40, pol belega 3-80, črnega 3-20, 1 žemlja 0-50. Sadje: 1 kg jabolk 3-50 do 7, posušenih sliv 8-12, 1 limona 0-50 do 0-75, 1 oranža 0-50-2-50, 1 kg rožičev 6, smokev 6-10, dateljev 40, mandeljev 40-56, orehov 4-50-6, luščenih 17-18, rozin 16-24, maka 12-16. Specerijsko blago: 1 kg kave I. 40-80, II. 38-68, pražene I. 44-94, II. 44-56, čaja 60 do 250, soli 2-75, popra celega 40-48, mletega 40-48, cimeta 52-60, paprike 30 do 50, testenin 7-75-12, marmelade 16-36, pekmez 9-10, medu 14-20, sladkorja v prahu 14-50-15, v krist. 13-13-50, v kockah 14-50-15, kvasa 34-40, škroba pšen. 10-16, riževega 18-20, riža 4-12, 1 liter kisove kisline 44-50, kisa navadnega 2 do 4, vinskega 4-8, olja olivnega 12 do 20, bučnega 13-14, špirta denat. 8-9, 1 kg mila 11-16, sode 2, ječmenove kave 8-15, cikorije 16-20. Zito: 1 kg pšenice 2-35, rži 1-75-2-50, ječmena 1-75-2, ovsna 1-70-2-50, koruze 1-35-2, prosa 1-35 do 2-50, ajde 1-35-2-50, fižola 1-75-4, graha 12-14, leče 10-12. Mlevski izdelki: 1 kg pšenične moke 00 3-90-4-25, 0 4-4-25, 1 3-90, 2 3-70-4, 4 3-50-3-75, 5 3-20 do 3-75, 6 3-3-50, 7 2-3, 1 kg ržene moke I. 3-3-50, II. 2-90-3-25, prosene kaše 3-50 do 5, ječmenčka 3-50-12, otrobov 1-1-75, koruzne moke 1-50-2, koruznega zdroba 2-3-50, pšeničnega 4-25-5, ajdove moke št. 1 4-50-6, št. 2 3-50-5, kaše 5-5-50. Krma: 1 q sladkega sena 85-90, kislega 85-90, otave 75-80, ovsene slame 65 do 70, pšenične 65-70, ržene 65-70. Kurivo: m³ trdih drv 100-112, mehkih 70-90, 100 kg premoga trb. 40-42, velenjskega 24-28, 1 kg oglja 2, koka 0-75-1, 1 liter petroleja 7, 1 kg karbida 6-7, sveč 14 do 36, 1 liter bencina 7-8. Zelenjava: 1 endivija 0-50-1, kup motovilca 1, 1 kg radiča 12, 1 glava zelja 2-4, ohrovt 2 do 3, 1 karfižola 6-10, 1 kupček špinace 1, 1 šopek peteršilja 0-50.

Ljubljanska borza

Tečaj 11. marca 1932.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2272-99	2284-35
Berlin 100 M	1340-74	1351-54
Bruselj 100 belg	785-19	789-13
Budimpešta 100 pengő	—	—
Curij 100 fr.	1094-35	1099-85
London 1 funt	204-35	205-95
Newyork 100 dol.	—	—
Newyork 100 dolarjev	5613-93	5642-19
Pariz 100 fr.	221-98	223-10
Praga 100 kron	166-98	167-84
Stockholm 100 šved. kr	—	—
Trst 100 lir	291-45	293-85

Dr. Viktor Murnik:

Narodno gospodarstvo in Sokolstvo

(Nadaljevanje)

3. 0 višji denarni vrednosti dela zbog izboljšane delovne moči

Recimo, da bi povečana in izboljšana delovna moč gospodarskih delavcev, ročnih in duhovnih, zvišala denarno vrednost dela pri vsakem povprečno za deset dinarjev na dan. Ob tristo delavnih dneh na leto bi to znašalo 3000 dinarjev več na osebo. Ako vzamemo, da je v naši državi samo tri milijone gospodarskih delavcev, bi bil gospodarski uspeh pri vseh skupaj večji za devet milijard dinarjev na leto, ne dosti manj, kakor znaša proračun naše države.

Fizično in moralno izpopolnjena delovna moč dela ne samo hitreje, ampak tudi boljše, vestneje in natančneje. Delo bi bilo torej več vredno ne samo radi večje količosti, temveč tudi radi boljše kakovosti. Izdelki bi se mogli prodati za višjo ceno. Če pa že to ne, pa bi bili vsaj bolj zmogni konkurence in bi se zato v večji množini mogli prodati. Radi krajšega časa, potrebovanega za izdelavo blaga, in radi večje množine prodanih izdelkov, bi bili dalje proizvodni stroški manjši, dobiček zato večji. Večji dobiček pa bi mogel povzročiti znižanje cen, v ta namen, da se še bolj povejša konkurenčna zmožnost in prodajo še večje množine. Znižanje cen bi donajalo korist tudi odjemalcem, bodisi zadnjim porabnikom, med njimi seve tudi gospodarskim delavcem samim, bodisi — pri poluizdelkih — predelovalcem in dodelovalcem. To pa bi zopet tem znižalo proizvodne stroške, zadnjim porabnikom pa stroške za življenske in druge potrebščine.

Kako daleč bi segle blagodejne posledice zboljšanja delovnih moči! Pa že čujem ugovore!

II.

4. Vprašanje brezposelnosti

Najprej morda poreče kdo: Tri milijone delavcev morda res ni rečeno preveč, ako ne vzamemo samo onih delavcev, ki so neposredno udeleženi pri pridelovanju ali izdelovanju blaga. Ali tudi ob dveh milijonih bi dobili še ogromno število 6 milijard na leto več. Da se pač misliti, da bi mogla izboljšana delovna moč zvišati denarno vrednost dela za 10 dinarjev na dan. Vzemimo le, da bi vsak delavec ob izpopolnjeni delovni moči naredil v eni uri to, kar sice v petih četrtih ure. To bi pri osmih delovnih urah na dan znašalo 8 četrt ure ali dve uri, ki bi bili prosti za novo delo. Za deset dinarjev več na dan bi torej že naredili,

ako bi bili za delovno uro plačani vsi povprečno samo s petimi dinarji, eni manj, drugi, strokovno izobraženejši delavci, delavci na vodilnih mestih in uradniki, pa več. Toda: ako bi posamezni delavec opravil na dan več in boljšega dela, bi bilo treba manj delavcev. Del doslej zaposlenih delavcev bi zato izgubil delo in zaslužek. Ponudba delovnih moči bi bila sedaj večja. To pa bi potisnilo mezde in plače navzdol!

Kaj je odgovoriti na to?

Že prej sem rekel, da bi boljše delo omogočilo prodajo večje množine blaga, nego se je mogla prodati prej. Ako bi se vrhu tega še znižale cene, bi se množina mogla povečati tako, da ne bi imeli samo vsi doslej zaposleni delavci dosti dela in ne bi bilo treba odpustiti nikogar, ampak še novih bi bilo treba. To bi bilo treba brez dvoma zlasti tedaj, ako bi se zbog povečane konkurenčne zmožnosti blaga razširil trg ne samo v tuzemstvu, ampak se mu povečal ali celo šele otvoril tudi v inozemstvu.

Del delavcev bi mogel izgubiti delo le ob slabem delu podjetnika, delodajalca. Tudi tega pa ne izvzamam od izboljšanja delovne moči, izboljšanja po količosti in kakovosti. Njegovo večje in boljše delo pa bo med drugim prav v tem, da bo intenzivneje iskal novih odjemalcev, da si poveča dobiček, pa omogoči delo in zaslužek dosedanjemu ali še večjemu številu delavcev. Staro število delavcev pa bi mogel ohraniti ali celo pomnožiti tudi s tem, da začne izdelovati nove vrste blaga, zlasti sorodne že izdelovanim vrstam, ali pa tudi poluizdelke, ki jim je morda doslej dobival od drugod, posebno iz inozemstva in to izdelane morda celo iz naših sirovin. Koliko je v naši državi mnogovrstnih še ne dvignjenih prirodnih zakladov, koliko za predelavo v industrijske izdelke dobrih sirovin! Že samo pridobivanje teh in onih dražjih sirovin in njih prodaja v inozemstvo bi dajalo obilo dobička podjetnikom in dobrega zaslužka velikemu številu delavcev, kaj pa še njih predelava v polovne in končne industrijske izdelke. In tudi v poljedelstvu čaka mnoge nove delavce obilo dela v sedaj slabo, manj intenzivno ali celo sploh še ne obdelovanih krajih naše države.

In naposled: ali naj večjo priliko za zaposlenje delavcev povzročimo s tem, da rečemo že zaposlenim: delajte slabše in počasneje, da bo treba tem več delavcev? Lastna škoda delavcev bi bila to. Izdelki bi bili manj zmogni konkurence. To pa bi bila večja nevarnost, da nastane brezposelnost, kakor boljše in hitreje delo.

Absurdna je misel, pravi Henry Ford, največji podjetnik na svetu, »absurdna je misel, da se da dobiček zvišati z zmanjšavo, namesto s pomnožitvijo dela. Ta misel je, kakor vem, prastara... Ne morem uvideti, da za koga, ki pošeno dela, ne bi bilo zadosti dela. Čas, ki ga porabiš za konkurenčni boj, je zapravljen; mnogo bolje storiš, če

ga porabiš za delo. Vedno je dosti voljnih, da vnetih kupovalcev, samo da jih za primerne cene oskrbiš s tem, kar v resnici potrebujejo — to velja kakor za osebno službo tako za blago.«²

Ako tu govorim o izboljšanju dela, naj se ne sklepa, da smatram naše delavce za slabe, počasne, malo zmogne. Ne, kolikor je meni znano, torej v Sloveniji, vobče v pridnosti in prizadevnosti ne zastajajo za delavci v gospodarsko bolj razvitih državah, nego je naša. Pa tudi v spretnosti jih že v tej ali oni stroki dosegajo, da, v nekaterih celo nadkrijujejo. Toda nihče ni tak, da ne bi mogel biti še boljši! Na korist delavstva samega bo, da kvantitativno in kvalitativno dvigne svojo delovno moč še bolj, da bo konkurenca lažja ne samo proti tujemu blagu, ampak tudi proti pritoku tujih delavcev.

Ako se v našem primeru, ob navedenih pogojih, ni bati, da se zmanjša število potrebnih delavcev in nastane brezposelnost za nekatere, tudi ni pričakovati, da bo podjetnik — pameten in dalekoviden, da ne rečem socialno čuteč podjetnik — za boljše delo plačal manj nego prej za slabše. Verjetneje je, da bo zvišal mezde in plače, če že ne iz socialnega čuta, pa v svoj gospodarski prid, da doseže še boljše delo. Plačati pa bo mogel več radi zmanjšanja proizvodnih stroškov in radi večje množine prodanega blaga, četudi bi obenem znižal cene blagu.

Za dvig podjetnosti in podjetniškega udejstvovanja je seve treba še drugih pogojev, ki niso v moči podjetnika in ne tiče v množini in dobri kakovosti dela delavcev in v prirodnem bogastvu dežele. Treba je še pametne in zdrave gospodarske politike države, ki ustvarja pogoje, ki jih posameznikom ni mogoče ustvariti in preprečuje posameznikom nepremagljive ovire.

Za čim dalje obsežnejše podjetniško udejstvovanje je vrhu tega kajpa treba dosti kapitala. Prav tega pa je mogoče zadostno pomnožiti samo le z delom, večjim in boljšim delom. K razširjenju starih in k osnovi novih podjetij pa bodo vprav izpodbudili večji dobiček, dosežen zbog izboljšanja izdelkov in zmanjšanja proizvodnih stroškov, in pa razpoložljive izboljšane delovne moči.

Gornji račun o zvišanju vrednosti dela za 9 ali 6 milijard bi seve ustrežal resnici le, če bi se mogel uresničiti idealni primer, da se v istini vsakemu delavcu zviša delovna moč v navedenem smislu. Gre pa seve za ideal, postavljen celoti, ki ga pač vsi ne bodo skušali dosegati. Čim več pa bi jih skušalo dosegati ga celoma ali vsaj deloma, tem večjo korist bi to donajalo narodnemu gospodarstvu in delavstvu.

Velja pa seve vse to tudi le za razmere, nemotene po motnjavah, ki se ne dajo zaustaviti z boljšim osebnim delom. (Nadaljevanje prih.)

² Henry Ford: »Moje življenje in delo« (nemški prevod: »Mein Leben und Werke«, str. 51 in 52).

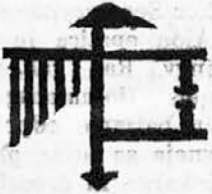
TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA

GREGORČIČEVA 23

TELEFON št. 25-52

se priporoča za cenj. naročila, ki jih bo izvršila hitro, lično in po zmerni ceni

Tiskarna Merkur je novo, moderno podjetje. Poleg 5 Linotype stavčnih strojev, na katerih lahko izvrši vsakovrstne knjige, brošure, časopise in revije v najkrajšem času, je založena z vsakovrstnimi črkovnim in okrasnim materialom in ima nove, moderne brzotiskalne stroje, za hitro in množinsko izvršitev pa rotacijski tisk v eni ali več barvah.

Razen vsakovrstnih reklamnih tiskovin, ki so seveda za vsak predmet svojevrsne, tiska za trgovce, obrtnike: dopisni papir, memorande, kuverte, posetne karte, komisijske knjižice, račune, letake in lepake in sploh vse druge v to stroko spadajoče tiskovine.

Zahtevajte proračune!

Motvoz Grosuplje

domač slovenski izdelek -- Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani

Brzjavni: Krispercoloniale Ljubljana — Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale

Eastnik: Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe. Ljubljana Zaloga spirita, raznega žganja in konjaka. Velepražarna kava. Dunajska cesta 33 Mineralne vode. Mlini za dišave. Točna postrežba. Ustanovljeno leta 1940 Ceniki na razpolago.

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIČNA PISARNA ••

MIROSLAV ZUPAN - Ljubljana

STAVBENIK Poštni ček, račun št. 12.834 Telefon št. 2103

Beton, železobetonske vodne zgradbe, arhitektura ter vsakovrstne visoke zgradbe itd. • Sprejemanje v strokovno izvršitev vseh načrtov stavbne stroke • Tehnična mnenja • Zastopstvo strank v tehničnih zadevah

Veletrgovina kolonijalne in špicerijske robe

Jvan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in ružičinske vode. Točna in solidna postrežba! — Zahtevajte cenik!

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah, ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna ST. DEU

LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Trgovci in industriji! Trgovski list

se priporoča za inseriranje!

MEDNARODNI VELESEJEM V PRAGI

Svetovni velesejem

13.—20. marca 1932

na katerem so zastopani narodi in države

ZNIZANA VOZnja za brzovlake in navadne vlake

Jugoslavija 25%, Čehoslovaška 33%, Avstrija 25%

Pojasnila in legitimacije daje:

ALOMA COMPANY, Aleksandrova c. 2

ČEHOSLOVAŠKI KONZULAT, PUFNIK, Dunajska c.

Nov poklic

za dame in gospe z vpeljavo strojnega pletarstva v hiši. Zajamčen zaslužek ca. 1500 Din mesečno,

ker prevzamemo izgotovljeno blago, plačamo zaslužek za pletenje in dostavimo v izdelavo prejo. Pišite še danes po brezplačne prospekte na Domača Pletarska industrija, št. 65, Josip Kalis, Maribor, Trubarjeva 6.

Iv. Brunčič

stavlil pisar / pleskar in čitar

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela ter se toplo priporoča cenjenim naročnikom.

Ljubljana, Kolodvorska 23

Cene zmerne, delo solidno, postrežba točna

TELEFON 34-76

Čitajte in razširjajte »TRGOVSKI LIST«!